

Σημαντικά ευρήματα ανασκαφών, στη Λακωνία

[Πολιτισμός](#) / [Αρχαιολογία](#) / [Πολιτισμός](#)

[Κατερίνα Χουζούρη](#)

Ένα νέο μυκηναϊκό ανάκτορο φέρνουν στο φως στην πεδιάδα της Σπάρτης, οι αρχαιολογικές έρευνες που πραγματοποιούνται από το 2009 στο λόφο του Αγίου Βασιλείου, κοντά στο χωριό Ξηροκάμπι Λακωνίας. Βρέθηκαν επίσης πολλές πινακίδες Γραμμικής Γραφής Β, της πρώτης δηλαδή καταγραφής, της ελληνικής γλώσσας. Οι γραπτές αυτές μαρτυρίες συνιστούν το πολυτιμότερο εύρημα της ανασκαφής, που καθίσταται ακόμη πιο σημαντικό, καθώς εντάσσεται στη σφαίρα της πρωτοϊστορίας για τον ελληνικό χώρο, όπου τα γραπτά τεκμήρια είναι ελάχιστα. Η ανασκαφή στον Άγιο Βασίλειο, χαρακτηρίζεται ως μία από τις πιο σπουδαίες συστηματικές ανασκαφές, στον τομέα της ελληνικής πρωτοϊστορίας. Μια δεύτερη σημαντική ανασκαφή, διεξάγεται στην ευρύτερη περιοχή της Σπάρτης: αυτή του ιερού του Αμυκλαίου Απόλλωνα, στο λόφο Αγίας Κυριακής, στις Αμύκλες Λακωνίας. Η ανασκαφή αυτή, έφερε στο φως ένα από τα σημαντικότερα ελληνικά ιερά, με έναρξη ζωής στα γεωμετρικά χρόνια. Η έρευνα πραγματοποιείται κάτω από δυσχερείς συνθήκες, διότι το ιερό έχει υποστεί εκτεταμένη καταστροφή κατά το παρελθόν.

Το δάπεδο του δωματίου όπου βρίσκεται το αρχείο και τα σπασμένα πιθάρια όπως έχει καταρρεύσει μετά την καταστροφή.

Η ανασκαφή στο λόφο του Αγίου Βασιλείου, στο Ξηροκάμπι

Οι αρχαιολογικές έρευνες που πραγματοποιούνται από το 2009 στο λόφο του Αγ. Βασιλείου, κοντά στο χωριό Ξηροκάμπι Λακωνίας, φέρνουν στο φως ένα νέο μυκηναϊκό ανάκτορο στην πεδιάδα της Σπάρτης. Με την εφαρμογή μεθόδων γεωφυσικής διασκόπησης, έχουν εντοπιστεί θαμμένα οικοδομικά κατάλοιπα με σταθερό προσανατολισμό σε έκταση 35 τουλάχιστον στρεμμάτων.

Λεπτομέρεια από το χώρο του αρχείου.

Η αρχή της εγκατάστασης, ανάγεται στην μεταβατική περίοδο από την Μεσοελλαδική, στην Υστεροελλαδική-Μυκηναϊκή εποχή (17^{ος}-16^{ος} αι. π.Χ.), στην οποία χρονολογείται το νεκροταφείο κτιστών κιβωτιόσχημων τάφων και απλών λάκκων στην κορυφή του λόφου. Στην ίδια εποχή χρονολογείται και η πρώτη οικοδομική φάση της εγκατάστασης, η οποία, σύμφωνα με τα μέχρι στιγμής στοιχεία, καταστράφηκε κατά τα τέλη 15^{ου}-αρχές 14^{ου} αι. π.Χ., πιθανόν από πυρκαγιά. Μετά την πρώτη αυτή καταστροφή, ιδρύονται νέα ισχυρά και εκτεταμένα ανακτορικά κτήρια. Αυτά αναπτύσσονται περιμετρικά μιας μεγάλης κεντρικής αυλής, στις δύο πλευρές της οποίας (νότια και δυτική) έχει αποκαλυφθεί στοά επί πεσσοκιονοστοιχίας. Σε δωμάτιο του ορόφου της Δυτικής Στοάς, φυλασσόταν ένα αρχείο του ανακτόρου, η ανασκαφή του οποίου βρίσκεται σε εξέλιξη. Ευτυχώς διατηρήθηκαν οι ωμές πήλινες πινακίδες, στις οποίες ήσαν χαραγμένα τα κείμενα σε Γραμμική Γραφή Β. Το αρχείο, περιλαμβάνει πινακίδες όλων των γνωστών από τα άλλα ανακτορικά κέντρα τύπων, φυλλόσχημες και σελιδόσχημες, καθώς και ετικέτες και πήλινα σφραγίσματα. Στα κείμενα αναφέρονται παροχές αγαθών σε ιερό ή ιερά, ανδρικά και γυναικεία ονόματα, τοπωνύμια και ο τίτλος *άναξ* στη γενική πτώση, *άνακτος*. Με λατρευτικές - θρησκευτικές πρακτικές, συνδέεται ένα από τα κτήρια που ανασκάπτονται ανατολικά της αυλής, το *Κτήριο Α*. Φωτιά έψησε και διατήρησε σε ικανό ύψος την ωμοπλιθοδομή και την πηλοκονία των εσωτερικών διαχωριστικών τοίχων του, στο οποίο έχουν μέχρι στιγμής ερευνηθεί δέκα δωμάτια.

Πλαστικό ρυτό σε σχήμα κεφαλής ταύρου.

Αυτά περιείχαν πολλά χαρακτηριστικά λατρευτικά αντικείμενα και σκεύη, όπως πήλινα ειδώλια βοοειδών και ελεφαντοστέινο ειδώλιο ανδρικής μορφής που κρατάει νεαρό μοσχάρι ή ταύρο, μεγάλο πήλινο ρυτό σε σχήμα κεφαλής ταύρου, λίθινη πρόχους με διπλό χείλος, δύο μεγάλοι τρίτωνες κ.α. Εκτός αυτών, βρέθηκαν πολλά μικρά διακοσμητικά αντικείμενα, καθώς και σφραγιδόλιθοι, αιγυπτιακοί σκαραβαίοι, κ.α. Σε ένα δωμάτιο φυλάσσονταν, πιθανόν τακτοποιημένα σε κιβώτιο από οργανικό υλικό, εικοσιένα χάλκινα ξίφη, ενώ κάτω από το δάπεδο ενός άλλου, βρέθηκε πυκνό στρώμα από οστά ζώων, αγγεία και πολύτιμα μικροαντικείμενα. Με το στρώμα αυτό, είναι πιθανό να σχετίζονται τα υπολείμματα πυρών, που εντοπίστηκαν σε ανοικτό χώρο ανατολικά του κτηρίου.

Λαιμός λίθινος τελετουργικής πρόχου.

Μια μεγάλη ποσότητα θραυσμάτων τοιχογραφιών, με χαρακτηριστικά μυκηναϊκά θέματα, που βρέθηκαν στην επίχωση ενός δεύτερου κτηρίου (Κτήριο Β) και σε χώρο απόθεσης απορριμμάτων σε αδόμητη περιοχή, τεκμηριώνει την ύπαρξη τοιχογραφικού διακόσμου στα ανακτορικά οικοδομήματα.

Η ανακτορική εγκατάσταση του Αγ. Βασιλείου, μας παρέχει μια μοναδική δυνατότητα να διερευνήσουμε με τη χρήση των σύγχρονων μεθόδων ανασκαφής και ανάλυσης, τη δημιουργία και εξέλιξη ενός μυκηναϊκού ανακτορικού κέντρου, με στόχο την ανασύνθεση της πολιτικής, διοικητικής, οικονομικής και κοινωνικής οργάνωσης της περιοχής. Παράλληλα, εκτιμάται ότι θα προκύψουν νέα στοιχεία σχετικά με τη μυκηναϊκή θρησκεία και ζητήματα γλωσσολογίας και παλαιογραφίας.

Η ανασκαφή στο λόφο της Αγίας Κυριακής, στις Αμύκλες

Η συστηματική ανασκαφική έρευνα, που πραγματοποιήθηκε κατά την έναρξη του πενταετούς ερευνητικού προγράμματος Αμυκλών και ολοκληρώνεται αυτό το μήνα, αποκάλυψε τη συνέχεια του περιβόλου, κατά μήκος της δυτικής πλαγιάς του λόφου της Αγίας Κυριακής, όπου βρίσκεται το ιερό του Αμυκλαίου Απόλλωνα, περίπου 5 χλμ. νοτίως της Σπάρτης.

Από την ανασκαφή στο λόφο της Αγίας Κυριακής στις Αμύκλες

Το σημαντικό αυτό εύρημα, έρχεται να συμπληρώσει τα πολύ ενθαρρυντικά πορίσματα, των έως τώρα εργασιών. Σύμφωνα με τα πεπραγμένα της περιόδου 2009-2013, ολόκληρη η επιφάνεια του λόφου της Αγ. Κυριακής που σχετίζεται με τη λειτουργία και τα μνημεία του ιερού, ερευνήθηκε διεξοδικά. Εντοπίστηκαν στην κορυφή του λόφου, λείψανα του πρωτοελλαδικού-μεσοελλαδικού οικισμού και προσδιορίστηκε η πρώτη μνημειακή φάση του ιερού στα υστερογεωμετρικά χρόνια, με την αποκάλυψη του παλαιότερου περιβόλου. Ταυτόχρονα, όμως, άλλαξαν τα δεδομένα της έρευνας που είχαν γίνει αποδεκτά, έως την έναρξη των πρόσφατων εργασιών: ο εντοπισμός της τάφρου θεμελίωσης του ναού, του λεγόμενου θρόνου του Απόλλωνα, δημιουργεί νέα δεδομένα σχετικά με τις διαστάσεις του οικοδομήματος, ενώ την εικόνα του αρχαϊκού ιερού συμπληρώνει βορειοδυτικά, ένα μνημειακό πρόπυλο.

Από την ανασκαφή στο λόφο της Αγίας Κυριακής στις Αμύκλες

Μαζί με τον εντοπισμό και την αποκάλυψη αυτής της εισόδου, κατά τις φετινές εργασίες ανατράπηκαν οι γνώσεις μας για τη μορφή του περιβόλου, που έως σήμερα ήταν γνωστός ως πεταλόσχημη κατασκευή, καθώς αυτός διατρέχει ολόκληρη τη δυτική κλιτύ του λόφου, σε συνολικό μήκος περίπου 50 μ. και κατά τόπους, σε μέγιστο σωζόμενο ύψος 1,20 μ. Σε όλο του το μήκος το τείχος εδράζεται επάνω στο φυσικό πορώδη βράχο του λόφου, ο οποίος έχει λαξευτεί, δημιουργώντας δύο άνδρα συνολικού πλάτους 2,50μ. Ανοικτά παραμένουν ακόμα τα ερωτήματα της περαιτέρω πορείας προς τη νότια πλευρά, καθώς και της σύνδεσής του με το γνωστό γωνιακό τμήμα του μνημειακού περιβόλου, στο σημείο αυτό. Στο μεγαλύτερο τμήμα της πορείας του τείχους, σώζεται η υποθεμελίωση από αδρούς λίθους μεγάλου μεγέθους και ενίοτε, η εσωτερική τειχοδομία από μεγάλο μεγέθους επεξεργασμένους κροκαλοπαγείς λίθους, ασβεστόλιθους και πωρόλιθους σε σειρές. Η κατασκευή δεν μπορεί ακόμη να χρονολογηθεί με

ασφάλεια, αφού τόσο η στρωματογραφία όσο και τα κινητά ευρήματα, είναι διαταραγμένα. Βέβαιο είναι, όμως, ότι το τείχος δέχθηκε επεμβάσεις στην εξωτερική του πλευρά, κατά την ύστερη αρχαιότητα και τα πρωτοχριστιανικά χρόνια.

Από την ανασκαφή στο λόγο της Αγίας Κυριακής στις Αμύκλες

Όπως προκύπτει από την ανασκαφική έρευνα στο ΒΔ τμήμα του τείχους, κοντά στη μνημειακή είσοδο προς το ιερό, μια κατασκευή της ρωμαϊκής εποχής παραβίασε τμήμα του για τη δημιουργία μιας δεξαμενής διαστάσεων 4,00 x 4,00μ. Στο οικοδόμημα αυτό, που σώζεται σε άριστη κατάσταση, το δάπεδο αποτελείται από τετράγωνα πήλινες πλάκες, ενώ την εσωτερική επιφάνεια των τοίχων, καλύπτει υδραυλικό κονίαμα. Ιδιαίτερη σημασία αποκτά ο χώρος αυτός και εξαιτίας ενός μοναδικού ευρήματος: Στο κέντρο και ακουμπισμένο στην επιφάνεια του δαπέδου, βρέθηκε ένα ακέραιο δωρικό κιονόκρανο με υποτραχήλιο. Λόγω της ιδιαίτερης αυτής τυπολογίας, μπορεί να αποδοθεί με βεβαιότητα στο ναό του Απόλλωνα, αφού συμπληρώνει ένα παρόμοιο στο αρχαιολογικό μουσείο της Σπάρτης, που βρέθηκε μαζί με άλλα θραύσματα ίδιου τύπου σε παλαιότερες έρευνες στο ιερό.

Κατερίνα Χουζούρη

<http://bitly.com/1lh6bSL>